

ст., а також дані Пробірної палатки і матеріали архіву Києво-Печерської лаври запевнюють в деяких висновках.

У 1851-1855 р.р. на її території працював ієродиякон Павлин (в миру Павло По-тильчак), талановитий майстер золотих і срібних справ, який вписав яскраву сторінку в історію лаврської золотарської майстерні XIX ст.

Виходячи з вищезгаданих виробів, що збереглися до наших днів, можна стверджувати, що високий художній і технічний рівень їх виготовлення надали можливості ієродиякону Павлину позначати свої твори власними ініціалами, тобто "І.П.", (ієродиякон Павлин), на відміну від інших лаврських сріблярів XIX ст.

З переходом ієродиякона Павлина з Києво-Печерського монастиря у Китаєвську пустинь в 1856 р. на лаврських výroбах культового призначення зникають літери І.П. і на них знов з'являється лаврське клеймо К.П.Л.

Н.А. СТРИЖАКОВА

Національний музей історії України

ІМПЕРАТОРСЬКІ ТАЛЯРИ НІМЕЦЬКОЇ (СВ. РИМСЬКОЇ) ІМПЕРІЇ У НУМІЗМАТИЧНІЙ ЗБІРЦІ НМІУ

У Національному музеї історії України зберігається понад сто тисяч одиниць монет, нагород, знаків різних країн світу. Це найбільша системна колекція в Україні.

Одним з найцікавіших розділів нумізматичної колекції є розділ Західно-європейської нумізматичної колекції, що нараховує понад 40 тисяч монет. Тут зібрані монети західно-європейських держав, починаючи з раннього середньовіччя.

В історії монетної справи Західної Європи умовно вирізняють п'ять періодів:

I період - варварського карбування - Vст. - кінець VIII ст.

II період - перший середньовічний період каролінгського денарія - середина VIII - X ст.

III період - другий середньовічний період феодального денарія - середина XIII ст. - поч. XVI ст.

IV період - Відродження - період гроша та флорина -

середина XIII - початок XVI ст.

У новий період - період таляра.

Талярний період продовжувався до середини XIX ст.

Посилення ролі буржуазії в житті Європи, зміцнення внутрішніх ринків, відкриття Америки та морського шляху до Індії, настійно вимагали ліквідації феодальної роздробленості, створення централізованих держав.

На початку XVI ст. в Америці почались розробки нещодавно відкритих родовищ срібла. У Старий Світ срібло надходило через порти Іспанії безпосередньо з рудників. Почалась "революція цін".

Причиною цього явища було різке падіння вартості срібла. В інтересах розвитку торгівлі та промисловості треба було ввести єдину, принаймні для кожної країни, монету.

На початку XVI ст. Європа отримала нову монету. Це був таляр. Таляр швидко завоював Європу, а через деякий час і Америку.

У другій половині XVI ст. таляри потрапляють на український ринок. Таляри зустрічаються досить часто у багатьох скарбах XVII ст. У західно-європейському розділі відділу нумізматики нараховується 50 скарбів, з них 15 скарбів мають у своєму складі талярну монету.

Найбільш численну групу становлять таляри Німецької Імперії. Ці таляри систематизовані за історико-географічним принципом. За тематикою таляри Св. Римської імперії поділяються на:

1. Імператорські таляри
2. Таляри світських володінь
3. Таляри імперських міст
4. Таляри духовних володінь

Імператорські таляри карбувались від імені імператора. На лицьовому боці імператорських талярів поміщався портрет імператора, на зворотньому - герб держави.

Найстарший таляр із серії імператорських - таляр Максиміліана II (1564-1576). Найчисельнішою є група талярів Марії Терезії (1740-1780) - ерцгерцогині австрійської, королеви Угорщини та Чехії, великої герцогині тосканської та римсько-німецької імператриці, старшої дочки імператора Карла VI.

У нашій збірці нараховується 70 імператорських талярів, що становить 14,5 % від усієї кількості талярів.

Більшість імператорських талярів надійшло до музею через конфіскації (50%); 24,5% походять з старих музейних фондів. Один з них походить ще з колекції мюнцкабінету Київського університету Св. Володимира; 14,3% - передані з музею Києво-Печерська Лавра у 1949 р. Закуплено у громадян у післявоєнний час 7,2%, 1 таляр був подарований.